

KUIDAS BETONEERIDA RIIKLIKU ÕPPEKAVA VUNDAMENT, ülesannetest, lahendustest, ressurssidest, protsessi võimalikest ohtudest

Teaduste akadeemia hariduskomisjonis 24.04.23

Ain Tõnisson

Viimased (1996, 2010, 2023) suuremad muutused riiklikes õppekavades:

- üldpädevused, läbivad teemad
- kujundav hindamine
- eraldi põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava
- õppesisu -> õpitulemused

Tööde kvaliteetseks teostamiseks on hädavajalik, et peamised kokkulepped eesmärkidest/ülesannetest, peamistest hariduskorralduslikest lahendustest, peamistest ressurssidest oleksid pikaaegselt fikseeritud

Enesekindel kordamine vajalik, et tagada võimalikult rahulik arendustöö

EESMÄRGID, ÜLESANDED ja RESSURSS

- Mida vanemat inimest silmas peame, seda enam asenduvad kõigile üht moodi oluliseks peetavad eesmärgid/ülesanded nendega, kus erinevatel inimestel on erinev vajadus ning osapooled näevad vajadusi erinevalt
- Mida detailsemaks läheme aineõpetuse eesmärkide kirjeldamisel, seda raskem võib olla kirjeldada detailsete eesmärkide seost suurte eesmärkidega
- Minimaalse vajaliku raudvara sõnastamine võib viia õpilasele ülejõukäiva õppekavani:
  - valdkondlike vajaduste summa ületab õpilase ressursi
  - harjumus, usk, ekspertide vähene pädevus lähevad segi tõenditega
  - vähese ekspertide arvu juures on isiklikke või tsunftiga seotud huvisid
- Kõige olulisem ressurss on õpilase ja õpetaja ühine aeg. Arutelu õpilase aja üle on sarnane riigieelarve aruteluga:
  - õpilase aeg on limiteeritud, kõik osapooled tahavad ressursi juurde
  - kui puuduvad selged piirid, võivad demokraatlikud protsessid tuua kaasa õpilaste ülekoormuse
  - leevendajaks ebakohased ootused õpetajale (ideaali vastuolu tegelikkusega), mäng hindamisega (rahuldav 50% tulemusest), sallivus spikerdamise suhtes

HARIDUSKORRALDUSLIKUD VALIKUD

Aluskontseptsioon, ressursipiirid, olukord pedagoogidega ja koolivõrguga nõuavad mitmete peamiste hariduskorralduslike lahenduste ümbervaatomist.

Need hariduskorralduslikud lahendused ei pruugi olla ühiskonnas kiiresti mõistetavad

- Kui ühesugune või eriline on iga õpilase haridustee? Kui suur on kooli ja õpilase autonoomia riikliku õppekava piires?

õpilaste erisus vs raha rätsepatöök vs sujuva liikumine

- Kuidas saavutada erinevate õpilaste vajaduste arvestamise ja hindamissüsteemi kooskõla?

nõudlikkus vs erinevad vajadused

kontroll vs eksperdi usaldamine

- Kas endiselt suurem valikukoht õpilase jaoks pärast 9. klassi?

õpetajad, koolivõrk, traditsioon, hariduslik võrdsus

- Kas endiselt kutseharidus ja gümnaasium? Kas endiselt samas proportsioonis?

KOKKUVÕTTEKS

- Vajalik on pikka sihti silmas pidav ja pikaajalselt püsiv eesmärkide/ülesannete, peamiste hariduskorralduslike lahenduste ja peamiste ressursside kokkulepe
- Haridusteaduslikud tõendid on väga olulised ja on hea, et neid on järjest rohkem õppekavaarenduses. Eriti oluline on tõendite õpilast ja õpetajat kaitsev roll
- Vajalik on kaasata hulk tarkust, mis aitab sõnastada neid õppekava eesmärke ja ülesandeid, mis ei ole kõigile mõistetavalt loomulikud hädavajalikud igapäevaoskused
- Rahvaesindajad on lõppotsustajad, aga neil võib olla raske hoiduda lühiaegsest perspektiivist või ka liigselt valdkondlikust nägemusest. Osapoolte surve õppekavale on suur